

LICHTSPOOR

A group of people, mostly women, are standing in a line outdoors at night. They are holding lit candles in glass holders and some are holding papers. The scene is dimly lit, with the primary light source being the candles and some background streetlights. The people are wearing winter clothing, including coats and hats. One person in the foreground is wearing a dark jacket with a red patch that says "Lager des Heils".

59ste jaargang 2022 nummer 6

Vóór en ná Kerst... een andere weg?

In de volksmond spreken we makkelijk over de periode vóór en ná Kerst. Velen zijn druk met de voorbereidingen voor het feest. Anderen, zeker degenen voor wie de feestdagen vanwege eenzaamheid nogal beladen zijn, richten zich veel liever op de tijd daarna. En de kerstdagen zelf? Zouden die ons nog een verrassende ervaring kunnen brengen, waarmee we het nieuwe jaar in kunnen?

In Mattheüs 2 lezen we over de wijzen, voor hen is er ook een periode vóór en ná de ontmoeting met het Kerstkind. Nadat ze een bijzondere koningsster hebben gezien zijn ze op weg gegaan. Ze hopen te ontdekken waar die koning geboren is en vragen dit in Jeruzalem aan koning Herodes. Koning Herodes is bang voor zijn positie. Met hulp van de overpriesters en schriftgeleerden wijst hij de bezoekers de weg naar Bethlehem. Wonderlijk dat de mensen die de weg wijzen zelf niet meegaan.

Uit handen geven

De wijzen vinden Jezus door de ster die ze zien en knielen bij Jezus neer. Hun geschenken, goud, wierook en mirre geven ze daarbij uit handen. Daarna gaat hun levenstocht letterlijk en figuurlijk langs een *andere* weg. 'En van Godswege in de droom gewaarschuwd om niet tot Herodes terug te keren, trokken zij langs een *andere* weg naar hun land terug. (Mattheüs 2: 12)

Zouden de wijzen die droom begrepen hebben als ze

niet eerst bij Jezus neergeknield waren? Een *andere* weg gaan na de ontmoeting met Jezus. Dat wat we bij ons dragen bij Hem uit handen geven. En dan onze weg vervolgen... Het vraagt om oplettendheid.

Echo

Eerst werden de wijzen geleid door het licht van de ster. Hebben wij aandacht voor het bijzondere dat we zomaar in het alledaagse vanuit de hemel te zien krijgen? De mannen worden geleid door het licht van

Gods Woord. Daarin klinkt voor ons de uitnodiging om die woorden bij ons te dragen, ons er door te laten bemoeiden en leiden. Tenslotte worden ze geleid door Gods Geest die in een droom tot hen spreekt. Daarin horen we de echo om ons te laten leiden door dat wat deze Geest in ons hart legt.

Voor deze wijzen is het een weg waarop ze allerlei weerstanden tegenkomen. Herkenbaar voor ons? Wij hebben zoveel voor op hen!

Wij kregen al zoveel meer te zien, te horen en te lezen dan zij over het Licht dat ook ons de weg wil wijzen. Hebben wij een *andere* weg te gaan? Zouden wegen van anderen daarin ook een getuigenis voor ons kunnen zijn? Dan denk ik bijvoorbeeld aan de levensweg van Ad de Jong waarover u op de volgende pagina's leest.

Ds. Maaïke de Goei-Jansma
Amersfoort

**Uit het leven van Ad de Jong,
Bleskensgraaf**

De dag die **alles anders maakte**

13 november 1943. Ad de Jong, destijds 11 jaar, lag samen met zijn broer Wim in het gras op de dijk. Er kwamen twaalf Engelse gevechtsvliegtuigen over, die de veerboten op het Hollands Diep onder vuur namen. Het was een spectaculair gezicht, bloedstollend spannend. Op dat moment beseften de kinderen nog niet dat wat zich daar afspeelde, diepe sporen zou trekken in hun leven. Hun vader zou later één van de slachtoffers blijken te zijn.

Aad (90) is geboren in Oud-Beijerland, in de Hoekse Waard. Vader is machinist op de veerboten naar Rotterdam, totdat de komst van de stoomtram één pont begin 1940 overbodig maakt. Alles liever dan werkloosheid, denkt vader, want hij voelt zijn verantwoordelijkheid als kostwinner voor zijn gezin met zeven kinderen. Tegen heug en meug accepteert hij daarom een baan op de pendelboot van Numansdorp naar Willemstad. Het gezin verhuist naar een dienstwoning in de 'acht huizen', aan de Molendijk in

Numansdorp. De Jong: 'Vader had een harde kant. Hij was niet makkelijk, ook niet voor zichzelf. Thuis was het geen vetpot. We waren net gesetteld in Numansdorp, toen de oorlog uitbrak. Ik heb Rotterdam zien branden... in de meidagen van '40. Hoe vaak hebben we daarna niet bommenwerpers zien overkomen? Regelmatig werd er één neergeschoten, die zagen we dan fladderend naar beneden komen. Soms gebeurde het onder schooltijd, dan moesten we een veilig heenkomen zoeken. Mijn broer ontsnapte zo eens op het nippertje aan de dood, tijdens een bombardement. Vanuit de ambachtsschool was hij de naastgelegen meelfabriek ingevlucht en daar kreeg hij het neerstortende meel over zich heen. Hij kon zich eruit werken en is, wit van het meel, thuisgekomen. Een vrouw, vlakbij hem, was omgekomen.'

Tijdens de luchtaanval op de veerpont, in 1943, was vader door een kogel geraakt. Het zinkende schip was nog in volle vaart doorgevaren, aan gindse oever omhoog...' Velen hadden bij de aanval het leven

gelaten. Vanaf 'de overkant' hadden ze de stationschef gebeld, die had contact gezocht met de dominee en hij is het bij ons thuis komen vertellen.

Honger

Moeder bleef met zeven kinderen achter. De Jong: 'Ze was trouw en zorgzaam. Ik denk dat ze aan veel vragen niet is toegekomen; er was domweg geen tijd en rust voor. Ze was altijd druk met kleding verstellen, kousen stoppen, enzovoorts. Net als Ruth gingen we op het land werken; tarwe, erwten en aardappelen lezen, wat er ook maar te vinden was. In de hongerwinter liepen veel mensen, net als wij, de boerderijen langs, om voedsel. We moesten eens wachten tot de boer met zijn gezin de maaltijd had afgerond, dan kregen we de restjes.

In geestelijk opzicht was de oorlog een bijzondere tijd. Ik herinner me de stampvolle kerken, zelfs de gangpaden zaten vol. Mensen zaten tot op de trap van de preekstoel; anderen moesten staan in de overvolle ruimte, waarin zo nu en dan iemand onwel werd.'

Smid

Door de verhuizing en de oorlog moest Aad vijf keer van lagere school wisselen. Hij wilde graag automonteur worden, maar voldeed niet aan de toelatingseisen. De schildersopleiding kon hij niet volhouden, want hij bleek overgevoelig voor de verfdampen. "Ik wil een smid van jou maken", zei de eigenaar van de smederij op het dorp. Daar ben ik toen gebleven, heb er alle papieren gehaald om zelf een smederij te beginnen. Een broer van me had er wel oren naar om samen een zaak te starten, maar ik schrok terug voor de investeringen.'

Tijdens zijn opleiding werd hij opgeroepen voor militaire dienst. Toen ik in Amsterdam in de kazerne was gelegen, bezocht ik 's zondags een kerkdienst onder leiding van dr. H. Jonker, in de aula van het Tropenmuseum. Kerkelijk was ik trouw meelevend, maar ik was ik ook wel graag de vrolijke, ondernemende jongen. Prof. Jonker zei: 'Wat is de grootste zonde? Het ongeloof.' Dat greep me aan, nu nóg, als ik eraan denk. Had ik hem na de dienst maar aangesproken, maar dat durfde ik niet. Altijd maar dat twijfelen en niet durven. Zo blijf je met problemen rondlopen.'

Kort daarna bezocht ik een meeting met de bekende Amerikaanse evangelist Billy Graham in het Olympisch stadion in Amsterdam, waar hij sprak voor duizenden toehoorders. Zijn vertolking van het evangelie raakte me zo diep, dat ik na zijn oproep met meerderen naar voren ging en met mensen van de nazorg heb gesproken en gebeden.'

Belijdenis

Niet dat ik daardoor op slag een vrome jongen was geworden. Alle post die de afdeling nazorg van de Billy Graham-organisatie me stuurde, gooide ik weg, uit valse schaamte voor mijn omgeving. Totdat op een dag de dominee bij ons aan de deur kwam. "Jij bent bij Billy Graham naar voren geweest, zullen we eens praten....Zou je nu ook niet naar belijdeniscatechisatie komen?" Daarmee zette hij me voor het blok en werd mijn verzet gebroken. Op 17 april 1955 mocht ik door Gods trouw belijdenis doen.

Daarna werd ik actief in de kerk (als wijkbroeder later ouderling), en in het verenigingsleven, ook in het jongerenwerk van de HGJB. Tijdens een van de vakantiecampen leerde ik Mas, mijn latere vrouw, kennen, ze was onderwijzeres en kwam uit Sluipwijk.

'In geestelijk opzicht was de oorlog een bijzondere tijd: stampvolle kerken, zelfs de gangpaden zaten vol.'

Van haar heb ik veel geleerd en afgeleerd. We trouwden in '64 en vestigden ons in Nieuw-Beijerland. Na korte tijd zaten we in de leiding van de zondagsschool, ik werd ouderling, deed huisbezoek en ziekenbezoek... De agenda was altijd gevuld, vooral toen de gemeente vacant werd. Ik raakte overspannen en was een periode uitgeschakeld.'

Ds. C. Trouwborst, indertijd onze consulent, gaf ons het advies om te verhuizen, om zo een nieuwe start te maken. Hij wist via-via dat 'Graafzicht' zou worden gebouwd, een bejaardencentrum met 32 aanleunwoningen, in Bleskensgraaf, de Alblasserwaard. Ik solliciteerde, hoorde een jaar niets en dacht dat het over was. Het bleek dat er later was begonnen dan verwacht. Ik werd aangenomen als huismeester van de technische dienst, nog voor de eerste bewoners arriveerden. De directrice was een diacones die van aanpakken wist. Ze had oog voor elke bewoner en medewerker. Ik heb er jarenlang met veel plezier gewerkt.'

Eerbetoon

Begin 2015 kwam ik onverwacht in contact met een man uit de Hoekse Waard, uit Zuid-Beijerland. Zijn ouders en broer zaten op 13 november '43 als passagiers op de boot van mijn vader. "Mijn moeder was van mij in verwachting. Tijdens de luchtaanval stonden ze aan de reling, mijn vader beschermend om haar heen. We hebben het mogen overleven." Als eerbetoon aan degenen die omkwamen heeft hij zich ingespannen voor de oprichting van een gedenkplaat, in Numansdorp. Wij waren als familieleden uitgenodigd voor de onthulling. Het deed ons allen goed.'

Als 90-jarige heeft meneer De Jong veel om met dankbaarheid op terug te blikken. In Bleskensgraaf zaten zijn vrouw en hij bij de zangvereniging, de zondagsschool, de jongerenbijbelkring, catechisatie, het comité van In de 'Rechte Straat' en de organisatie van de ZOA-collecten. De fotoboeken in de kast zijn de stille getuigen van een rijk leven. Samen met zijn vrouw Mas maakte hij vele fietstochten langs de Rijn, de Moezel, de Bodensee en de Donau – tot aan Wenen. En dan zijn er de knipselmappen over bejaardenkoor 'De Lofstem', waar hij jaren dirigent van was. "Dat kun jij wel", had de diacones gezegd.

'Zo is het begonnen...we zongen eerst eenstemmig, later driestemmig.' Het koor ging meer dan 25 keer op concertreis.

Geen cent

De tocht door het leven kende ook diepe dalen. 'Het is een wonder dat ik er nog ben. Tijdens een hartoperatie verloor ik het bewustzijn en is alles in het werk gesteld om mij te redden. Dat mocht wonder boven wonder gelukken. "De Heere God heeft u en mij geholpen", zei ik tijdens een goed nagesprek met de arts. "U zegt de Heere God, ik God Allah", reageerde hij. Pasgeleden kwam ik diezelfde arts tegen, in de gang van het ziekenhuis. "Nou en of ik dat nog weet!", zei hij. "Het heeft ons beiden veel gedaan." Dat deed me goed. Getuige zijn, dat is een opdracht, hoe moeilijk het ook kan zijn. De belofte van de Heere is mijn pleitgrond. Ik ben een aanhoudende bedelaar, maar de Zaligmaker die God geschonken heeft, is mijn troost in leven en sterven.'

Uitzicht

'Helaas bleef ons huwelijk kinderloos. Dat gaf spanning, verdriet en gemis. We konden het met elkaar delen en het samen bij de Heere brengen. Zo kwam er door de tijd heen rust, geen berusting. Het gemis bleef, vooral bij bepaalde gelegenheden of gebeurtenissen.' In september vorig jaar overleed zijn vrouw, na een huwelijk van 57 jaar. 'Zij is vaak mijn mantelzorger geweest. De laatste tijd mocht ik het voor haar zijn, nadat ze door een lekkende hartklep steeds zwakker werd en veel zorg nodig had. We waren net verhuisd naar dit nieuwe appartement, in het verzorgingshuis, toen ze hard achteruit ging. Slechts tien dagen heeft ze hier gewoond. De dominee was op het laatst nog op bezoek, hij heeft haar de zegen gegeven. Daarna citeerde zij met haar laatste adem een psalm:

*Maar 't blij vooruitzicht dat mij streelt,
ik zal ontwaakt uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
verzadigd met uw goddelijk beeld.*

Bij alle verdriet en gemis, is dat een diepe troost.'

(Een uitgebreide versie van dit getuigenis is te lezen via www.izb.nl)

Overwegingen bij zomer- en wintertijd

Sinds de jaren zeventig kennen we weer de overgang van wintertijd en zomertijd. U weet wel: dan zetten we de klok een uur achteruit (dan wel vooruit). Omdat wij in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog voor het eerst met deze aanpassing te maken hadden gekregen (vanwege de gelijkschakeling aan de tijdsindeling van Duitsland) was de herinvoering, na de oliecrisis, omgeven met allerlei gevoelens. Vooral bij ouderen die een levendige herinnering hadden aan de oorlog.

Overigens zijn we daarin niet altijd consequent. Want ook de fenomenen van kinderbijslag en ziekenfondsen danken we aan de Duitsers. Daar was blijkbaar geen verzet tegen en daar waren voor zover ik weet geen negatieve gevoelens aan verbonden. Wonderlijk, zoals dat gaat.

De invoering van de wintertijd in 1977 was een vroege poging van de regering om het totale energiegebruik te verminderen: door de aanpassing zouden we langer het natuurlijke licht kunnen benutten. Want dat is het doorslaggevende argument: langer gebruik van daglicht kost minder stroom.

Elke keer dat we moeten omschakelen, in het voor- en najaar, moet je even opletten (de klok aanpassen) en moet ook je bioritme zich aanpassen. De ene mens heeft daar minder last van dan de andere. Niet alleen ouderen, maar ook baby's. En ook veel dieren; denk aan de melktijd van de koeien.

Het nadenken over de winter- en zomertijd bracht me tot twee overwegingen:

De eerste is dat wintertijd en zomertijd ook vaak worden gebruikt als metaforen, als beelden. Ook in de kerk en in het geloof. De wintertijd staat dan voor donkerte, voor somberte, kou, isolement, eenzaamheid. En de zomer staat dan voor licht, warmte, zon, leven, vreugde. Ik ken minstens twee auteurs die een boek hebben geschreven over het geloofsleven vanuit de seizoenen. Dit artikel verschijnt in december, dat is de periode van de biologische herfst/winter. Met welk seizoen zou u uw geloofsleven momenteel associëren? Lente, zomer, herfst of winter? Het is ook de adventstijd. Met welke verwachting staat u in het leven?

Een tweede overweging is een soort dieptepeiling van de tijd, een doordenkertje. Wij kunnen de wijzers van de klok wel verzetten, maar beïnvloeden daarmee niet de voortgang of achteruitgang van de tijd. De wereldklok van de menselijke geschiedenis tikt gewoon door. God, de Schepper, heeft de dag en de nacht geschonken. Hij draagt de geschiedenis. In je eigen (geloofs)leven en van de (levens)tijd van ons allemaal. Dat is een troostvolle gedachte. Het is Zijn tijd. 'Mijn tijden zijn in Uw hand', zegt een Psalmddichter. Bij niemand is die in betere handen. Gods Zoon kwam in de tijd, in onze duisternis. Geen nacht is er zo donker of zijn licht breekt er in door.

*Nico de Waal,
Waddinxveen*

Hoe zal ik U ontvangen?

Een collega van me die in de gevangenis werkte, vertelde me jaren geleden een verhaal dat me vaak in de Adventstijd weer te binnen schiet. Het was een verhaal van een justitie-collega die een groep gevangenen verwachtte voor een groepsgesprek. Tevoren probeerde hij het kale zaaltje wat aan te kleden. Een kaars, een kleed, een paar witte bloemen, een Bijbel. De kaars was eerder gebruikt, het lontje was verdronken in het gestolde kaarsvet. Het lukte niet erg om het aan te steken. In een gevangenis liggen de mesjes niet voor het oprapen, dus hij probeerde met een plastic koffielepeltje de was weg te schrapen om het lontje vrij te krijgen. Terwijl hij zo aan het prutsen was kwam één van de gevangenen binnen. 'Wat bent u nu aan het doen? O! kijk, de dominee is het licht aan het oplepelen!'

De dominee is het licht aan het oplepelen. Met dat beeld in zijn hoofd is hij het gesprek met zijn mensen ingegaan en vroeg waar zij spoorjes van licht herkend hadden in hun levens. En met dat

Als dichtbij de oorlog dreigt

*Als dichtbij de oorlog dreigt
en een zwarte hemel zwijgt,
klinken oude woorden hol -
want wie houdt nog langer vol
dat wie in de hemel woont
onder ons zijn almacht toont?
Is dit werkelijk Gods wil?
Waarom is de hemel stil?*

*Als de wrok met wapens dreigt
en een zwarte hemel zwijgt,
waar, waar kun je dan nog heen?
Mensen, moederziel alleen,
vluchtend in een lange rij -
Here God, heb medelij!
Zie de angst op hun gelaat:
wie weet is het al te laat ...*

*Als alom de chaos dreigt
en een zwarte hemel zwijgt,
klinkt er toch de zachte stem
van een lam. O, hoor naar Hem!
Hij die zelf zijn leven gaf,
dapper vocht tot in het graf,
Hij staat voor ons, levensgroot,
Vorst die opstond uit de dood!*

*Als ons leven wordt bedreigd
is er Eén die niet meer zwijgt,
die ons roept, door alles heen:
Kijk naar Mij, naar Mij alleen!
Eenmaal zal er vrede zijn -
al wat groot leek, blijkt dan schijn,
maar wie klein was als een kind,
leeft voorgoed en overwint!*

André F. Troost

beeld in mijn hoofd liep ik weer in de Adventstijd in het ziekenhuis. Licht oplepelen. Het klinkt een beetje raar, maar als je eenmaal zo'n beeld hebt gekregen gaat het iets met je doen. En toen ging het er steeds over: mensen vertelden over hun verlangen naar een streepje licht, naar hoop in de donkerte, naar een woord van vrede. Alsof de Adventstijd daar de poriën voor openzet. Het is daarom dat ik vind dat ik de mooiste baan in de zorgwereld heb: mensen vertellen mij niet alleen hun verlangen naar hoop, maar vaak bleken ze ook verhalen bij zich te hebben van hoe het licht werd in hun donkere nachten.

Mij was gevraagd een nog niet zo oude mevrouw te bezoeken. Het was een slag bij heldere hemel toen ze de dokter had horen zeggen dat ze zeer ernstig ziek was. Haar man stierf onverwacht, een jaar eerder. Van huis gegaan - 'dag lieve schat, tot zo.' Hij was graag onderweg, zei ze. Een half uur later had de politie aan de deur gestaan. Een ongeluk, ze dachten dat hij er nauwelijks meer iets van gemerkt moest hebben.

'Voor ik ziek werd kon ik wel bidden', zei ze, 'maar het gaat helemaal niet meer.'

'Voor u ziek werd kon u wel bidden', zei ik. 'hoe kwam het dat het toen anders was?'

'Ik denk dat ik me gewoon te alleen voel, alsof alles me zwaarder valt. Ik merk niet zoveel van God.'

Ze keek het raam uit. Ik ook, we

waren een poosje stil. De zon stond winterrood boven de grote Rooms Katholieke kerk in de stad.

'U merkt niet zoveel van God. Hebt u vroeger wel eens iets gemerkt van God?' Ze schudde het hoofd. Ik hield aan. 'Veel mensen hebben wel eens meegemaakt waarvan ze dachten: wat bijzonder, wat toevallig.'

We keken naar de zon die achter de kerk verdween. Toen zei ze, een beetje beschroomd: 'De nacht voor mijn Piet begraven zou worden. Hij stond in de kamer opgebaard. Een van mijn dochters sliep op de bank beneden, ik in ons veel te grote bed boven. Ik was wanhopig. Ik had geslapen en werd wakker van een groot licht. Ik heb het nooit iemand verteld, want mensen vinden het zo gauw zo raar. Ik ben niet raar. Maar ik werd wakker van een groot licht, het kwam niet ergens vandaan, het was er, de hele kamer baadde in het licht, lichter dan daglicht, mooi en vriendelijk licht was het. Ik schrok er eerst vreselijk van, ik begreep het niet. Toen dacht ik: dat stuurt Piet misschien, om me te troosten. Ik werd er opgewonden en blij van. Maar ik weet niet goed of dat wel kan, of Piet zoiets wel kan.'

'Wat een bijzonder verhaal! U had geslapen, en u werd wakker van een groot licht, dat vriendelijk en veilig was'.

Ze knikte. 'ik moet er vaak aan denken'.

'Het klinkt net zoals het kerst-verhaal' zei ik. 'Daar wordt ook

verteld dat herders lagen te slapen en ineens wakker werden van een groot licht, dat de hemel leegstroomde van licht. Er wordt verteld dat ze ontzettend schrokken, en dat het eerste dat tegen hen gezegd werd: je hoeft niet bang te zijn, want dit licht komt bij God vandaan, en we hebben zo'n goede boodschap voor jullie.' Ze keek zwijgend het raam uit, de zon was nog maar een klein streepje, het werd snel donker.

'Dat had ik zo nog niet bedacht,' zei ze. 'dan kwam dat licht dus niet van Piet, maar van God'.

'Ik werd wakker, de hele kamer baadde in het licht, lichter dan daglicht.'

We waren weer even stil. 'Is het mogelijk,' zei ik 'dat het grote licht in uw kamer op een moment dat u dat zo nodig had, een teken van God was, dat u gezegd werd, dat u niet bang hoeft te zijn, dat God er ook nog is. Net als zoveel eeuwen geleden tegen die herders?'

'Zo komt het kerstverhaal wel dichtbij,' zei ze.

Zo lepelde ik die Adventsweken verhalen van licht op. Alsof de lucht er al vol van was. Verhalen van licht. Verhalen van Verlangen en Hoop dat er te midden van alles nog een andere werkelijkheid waar zou zijn. Toch en toch.

Margriet van der Kooij, hart- en zielzorg Daan Theeuwes Centrum in Woerden

In de wolken

Het is de week van de eenzaamheid. Onder de bewoners in het zorgcentrum waar ik werk, deel ik kaarten uit, met een mooi gedicht en bemoedigende woorden.

De vrouw die naar mijn idee het meest eenzaam is, bezoek ik als laatste, helemaal aan het eind van de middag. Gehaast stap ik bij haar over de drempel.

Ze is 96 jaar en weinig spraakzaam. Over haar geloof in God praat zij al helemaal niet gemakkelijk. De hele dag brengt zij in bed door. Ze ligt met het gezicht naar het raam en nodigt me uit naast haar te gaan zitten.

Als ik haar vraag hoe ze deze dag heeft ervaren, vertelt ze hoe ze heeft genoten van de wolken.

We kijken samen naar buiten. Ze vertelt hoe het wonderlijke van de lucht en de wolken haar bepaalt bij God haar Schepper, en wat dat met haar doet.

Ik moet denken aan een bekend gezang en zing het voor haar: 'Die wolken, lucht en winden wijst spoor en loop en baan, zal ook wel wegen vinden, waarlangs uw voet kan gaan.' Ze kent wel de melodie, de woorden niet.

Ik zit nog een hele tijd stil naast haar bed en luister naar dat wat zij zo nu en dan zegt. Haar woorden zijn een getuigenis voor mij. Mijn kaart met bemoedigende groet laat ik achterwege, denkend aan de adventstijd. Voor velen is het een donkere maand van eenzaamheid. Tijd van verwachting. Tijd om bij mensen te gaan zitten en met hen te kijken naar 'hun' wolken. Jezus zal naar zijn belofte terugkeren op de wolken.

Ik bedank de vrouw voor ons samenzijn. Het was de vreugde van 'ontvankelijk ontmoeten'.

Ds. Maaïke de Goei-Jansma

'Ik geef mezelf voor een groot gezin'

Ze werden in dezelfde week begraven, de Engelse Queen Elizabeth II en mijn tante Ploon. Ze waren generatiegenoten; de koningin werd 96, mijn tante 97. De één kreeg een staatsbegrafenis en de media stonden uitvoerig stil bij haar lange leven. De ander had zo op het eerste gezicht weinig opzienbarends verricht. Ze had nooit een maatschappelijke functie gehad, bleef ongetrouwd, en stierf kinderloos. Een vermelding in de familie-stamboom, dat was het wel zo'n beetje. Maar wie beter kijkt, ziet meer.

Tante Ploon had een bijzonder leven. Ze was de derde in een gezin van 12 kinderen die binnen een tijdsbestek van 14 jaar werden geboren. Ze groeide op als een bescheiden meisje, dat al vroeg flink moest meehelpen in het drukke gezin.

En zo blééf het eigenlijk. Toen ze net in de twintig was, droomde ze ervan een gezin te stichten. Maar een kortstondige verkering werd door haar verbroken. Haar vader overleed op jonge leeftijd; al haar broers en zussen vlogen uit; zij bleef bij haar moeder, als hulp in de huishouding. Zo behandelde oma haar ook. Tante Ploon had geen eigen leven, geen eigen geld, ze werd als een kind behandeld.

Ze liet het gebeuren. Trouw en bescheiden deed ze haar werk. Maar het verlangen naar een gezin bleef sluimeren. Toen ze 32 jaar was, deed ze God een gelofte: 'Heere, ik geef mezelf voor een groot gezin', waarmee ze zeggen wilde: daar wil ik graag voor zorgen. Niets wees erop dat dat ooit zou gaan gebeuren.

Psalmen

De jaren gingen voorbij. Toen wij jong waren, was het voor ons iets vanzelfsprekends: Tante Ploon woont in het houten huis aan de Lagendijk, samen met oma. Maar wij hadden niet in de gaten wat dat voor tante Ploon betekende.

Ze waren niet verbonden aan een kerk, maar gewend om op zondag thuis een preek te lezen. Ze lazen ook

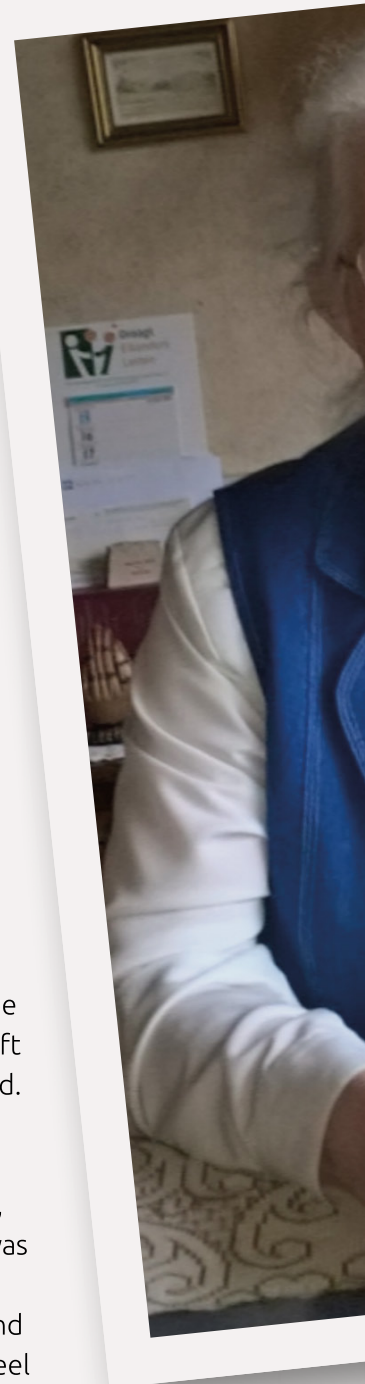
veel in de Bijbel. Daar putte tante Ploon ook haar kracht uit. Ze leefde bij de psalmen, zoals Psalm 3: *Maar trouwe God gij zijt, het schild dat mij bevrijdt, mijn eer, mijn vast vertrouwen. Op u vest ik het oog, Gij heft mijn hoofd omhoog, en doet m' Uw gunst aanschouwen. 'k riep God niet vrucht'loos aan. Hij wil mij niet versmaân, in al mijn tegenheden. Hij zag van Sion neer. De woonplaats van zijn eer. En hoorde mijn gebeden.*

Toen tante Ploon 58 jaar was, overleed oma. Velen dachten: hoe zal dat nu met haar gaan? Ze heeft nooit een zelfstandig leven gehad. Kan ze dat wel aan? Wat zou ze gaan doen?

In de (bijna) 40 jaren die volgden, bleek dat God haar gelofte niet was vergeten. Voor de deur van haar appartement, op de begane grond van de flat, speelden in die tijd veel kleine kinderen. Tante Ploon nodigde ze uit om binnen te komen. Ze schonk limonade, ze mochten blijven spelen en dan las zij ze voor uit de kinderbijbel. De kinderen hielden van haar en kwamen er graag.

Rommelmarkt

Kort na het overlijden van oma, was tante Ploon lid geworden van de hervormde kerk. Op zaterdagochtend werkte ze mee met de evangelisatie-kinderclub. Op 62-jarige leeftijd deed ze belijdenis en bij die gelegenheid kreeg ze een tekst mee uit Jesaja 54:1: 'Zing vrolijk gij onvruchtbare, u die niet gebaard hebt, breek uit in gejuich en jubel het uit, u die geen weeën gekend hebt, want de kinderen van de eenzame zijn

talrijker dan de kinderen van de getrouwde, zegt de Heere.'

En zo is het gegaan. Vele kinderen uit de buurt, bleven bij haar langskomen ook toen ze groter werden. En als ze gingen trouwen, of promoveren, was tante Ploon eregast.

Tante Ploon was erg vrijgevig. Ze hield wel van spullen, maar ze hield er nog veel meer van om ze weg te geven. Mensen brachten bij haar ook spullen, dozen, zakken vol. En tante Ploon zorgde er dan weer voor dat ze een nieuwe bestemming vonden. Dat kleine kamertje bij haar in huis was net een rommelmarkt, daar stond altijd van alles.

Legpuzzel

Al woonde ze alleen, eenzaamheid heeft ze gelukkig weinig gekend. Ze hield van lezen. Geen romans, maar juist waargebeurde verhalen, levensbeschrijvingen. Preken las ze ook veel en – uiteraard – de Bijbel. Ze had een fenomenale Bijbelkennis. In een gesprek over lastige kwesties kon ze soms zomaar een tekst aanhalen die van toepassing bleek: 'In Gods woord staat...' Onder het tafelkleed lag altijd wel een onaffe legpuzzel, want puzzelen was, naast scrabble, een favoriete tijdsbesteding. Met cijferakkoorden had ze harmonium leren spelen, om zichzelf te kunnen begeleiden bij het zingen van Psalmen; de teksten kende ze vrijwel allemaal uit haar hoofd.

Zegen

De laatste periode van haar leven woonde ze in een verpleegtehuis. Daar heeft ze nog een aantal goede jaren gekregen. Ze had weinig zorgen meer. Ze kon daar mensen voorlezen uit de Bijbel. Als ze met elkaar gingen eten dan gebeurde het de laatste tijd regelmatig dat tante Ploon voorging in gebed. En onder de vaste bezoekers waren de voormalige kinderen uit haar flat.

Tot op het laatst leefde ze dicht bij God en was ze een zegen voor anderen. Op een zaterdagmorgen in september viel ze uit bed, raakte bewusteloos en is niet meer bij kennis geweest. Dezelfde dag is ze overleden.

Naast het rouwbericht in de lokale krant stond een kleine advertentie, geplaatst door de kinderen uit de flat. 'Lieve mevrouw Van Noppen, bedankt voor alles.'

In de herdenkingsdienst zongen we één van haar lievelingsliederen:

*Van U zijn alle dingen, van U o God alleen;
van U de zegeningen, o Hoorder der gebeden.
Uw liefd' en trouw omringen, mijn wankelende schreên;
en wat w' ooit goeds ontvingen, het is van U alleen.*

Het levend teken

Al wie dolend in het donker
in de holte van de nacht
en verlangend naar een wonder
op de nieuwe morgen wacht:
Vrijheid wordt aan u verkondigd
door een koning zonder macht.

Onze lasten zal Hij dragen
onze onmacht totterdood
geeft als antwoord op ons vragen
ons zichzelf als levensbrood
nieuwe vrede zal er dagen
liefde straalt als morgenrood.

Tot de groten zal Hij spreken
even weerloos als een lam
het geknakte riet niet breken
Hij bewaakt de kleine vlam:
hoort en ziet het levend teken
van een God die tot ons kwam.

LICHTSPOOR

Lichtspoor verschijnt zes maal per jaar en is een uitgave van de IZB, vereniging voor zending in Nederland.

Redactie

ds. J.H. Gijsbertsen (voorzitter)
M. Verkaik (secretariaat)
ds. M. de Goei-Jansma
ds. H.G. de Graaff
ds. J. Westland
N.A. de Waal
K. van Noppen

Redactie-adres

Breestraat 59-61
3818 BH Amersfoort
Tel. (033) 461 19 49
E-mail: info@izb.nl

Fotoverantwoording

Sjaak Boot, cover
Shutterstock, pag. 6
Unsplash, pag. 7
Koos van Noppen, pag. 3 en 4.